

VERORDENING (EEG) Nr. 1984/83 VAN DE COMMISSIE

van 22 juni 1983

betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op groepen exclusieve afnameovereenkomsten

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 19/65/EEG van de Raad van 2 maart 1965 betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op groepen van overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen ⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Griekenland, en met name op artikel 1,

Na bekendmaking van de ontwerp-verordening ⁽²⁾,

Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities,

1. Overwegende dat de Commissie bij Verordening nr. 19/65/EEG bevoegdheid is verleend om artikel 85, lid 3, van het Verdrag bij verordening toe te passen op bepaalde onder lid 1 van dat artikel vallende groepen tweezijdige exclusieve afnameovereenkomsten die met het oog op de wederverkoop van waren worden gesloten en dienovereenkomstige onderling afgestemde feitelijke gedragingen;
2. Overwegende dat op grond van de tot dusver opgedane ervaring drie groepen overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen kunnen worden afgebakend, waarvoor de in artikel 85, lid 3, van het Verdrag gestelde voorwaarden in de regel vervuld kunnen worden geacht; dat de eerste groep exclusieve afnameovereenkomsten met korte of middellange looptijd betreft in alle sectoren van de economie; dat de overige twee groepen exclusieve afnameovereenkomsten met een lange looptijd omvatten, die voor de wederverkoop van bier in drankgelegenheden (bierleveringscontracten) of aardolieproducten in tankstations (tankstationcontracten) worden gesloten;
3. Overwegende dat exclusieve afnameovereenkomsten van de in deze verordening omschreven aard onder het verbod van artikel 85, lid 1, van het Verdrag kunnen vallen; dat dit vaak geldt voor overeenkomsten die worden gesloten tussen ondernemingen uit verschillende Lid-Staten; dat exclusieve afnameovereenkomsten waaraan uitsluitend ondernemingen uit eenzelfde Lid-Staat deelnemen en die betrekking hebben op de wederverkoop van waren binnen deze Lid-Staat eveneens onder het verbod kunnen vallen; dat zulks met name het geval is wanneer zij tot een aantal gelijksoortige overeenkomsten behoren die samen de handel tussen de Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden;

4. Overwegende dat de overeenkomsten die niet voldoen aan de voorwaarden van artikel 85, lid 1, van het Verdrag niet uitdrukkelijk van de bovenomschreven groepen behoeven te worden uitgezonderd;
5. Overwegende dat de in deze verordening omschreven exclusieve afnameovereenkomsten in het algemeen een verbetering van de distributie tot gevolg hebben; dat zij de leverancier in staat stellen de afzet van zijn waren nauwkeuriger en voor een langere tijd van tevoren te organiseren en de wederverkoper gedurende de looptijd van de overeenkomst een geregelde aanvoer naar behoefte waarborgen; dat de betrokken ondernemingen daardoor de mogelijkheid krijgen het risico van marktschommelingen te beperken en de distributiekosten te verlagen;
6. Overwegende dat dergelijke overeenkomsten bovendien de afzetbevordering van een produkt gemakkelijken en leiden tot een intensieve bewerking van de markt, omdat de leverancier zich, als tegenprestatie voor de exclusieve afnameplicht van de wederverkoper, zijnerzijds gewoonlijk verbindt om door eigen prestaties tot een verbetering van de structuur van het distributienet, de kwaliteit van de verkoopprestaties of het verkoopresultaat bij te dragen; dat zij tegelijkertijd de mededinging tussen produkten van verschillende fabrikanten stimuleren; dat de aanstelling van een aantal tot exclusieve afname verplichte wederverkopers, die afzetbevordering, klantenservice en het aanhouden van voorraden voor hun rekening nemen, voor de fabrikant dikwijls de meest doeltreffende en soms zelfs de enige wijze is om in een markt door te dringen en er het hoofd te bieden aan de concurrentie met andere fabrikanten; dat zulks vooral voor kleine en middelgrote ondernemingen geldt; dat het aan de contractpartijen moet worden overgelaten of en in hoeverre zij in hun overeenkomsten verplichtingen ter stimulering van de afzet willen opnemen;

⁽¹⁾ PB nr. 36 van 6. 3. 1965, blz. 533/65.

⁽²⁾ PB nr. C 172 van 10. 7. 1982, blz. 7.

7. Overwegende dat exclusieve afnameovereenkomsten tussen leveranciers en wederverkopers gewoonlijk ook ertoe bijdragen dat de gebruikers een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen ontvangen, daar zij een regelmatige bevoorrading genieten en de contractprodukten sneller en gemakkelijker kunnen verkrijgen;
8. Overwegende dat in deze verordening moet worden bepaald, welke concurrentiebeperkende verplichtingen in een exclusieve afnameovereenkomst mogen voorkomen; dat de aldus, naast de exclusieve afnameplicht, toegestane beperkingen van de mededinging tot een betere taakverdeling tussen de contractpartijen leiden en de wederverkoper ertoe nopen zijn verkoopsinspanningen op de contractprodukten te concentreren; dat deze concurrentiebeperkingen, voor zover zij slechts voor de looptijd van de overeenkomst worden bedongen, over het algemeen noodzakelijk zijn om de met de exclusieve afname nagestreefde verbetering in de distributie van de produkten te bereiken; dat voor verdere concurrentiebeperkende verplichtingen, en met name die welke de vrijheid van de wederverkoper beperken om zijn prijzen of andere verkoopvoorwaarden te bepalen, of om zijn afnemers te kiezen, ingevolge deze verordening evenwel geen vrijstelling kan worden verleend;
9. Overwegende dat de generieke vrijstelling moet worden beperkt tot overeenkomsten waarvan met voldoende zekerheid kan worden aangenomen, dat zij aan de in artikel 85, lid 3, van het Verdrag genoemde voorwaarden voldoen;
10. Overwegende dat het zonder een onderzoek van geval tot geval niet mogelijk is vast te stellen of er ook dan voldoende verbeteringen in de distributie van de produkten optreden wanneer de ene fabrikant een andere, met hem in concurrentie staande fabrikant, tot de exclusieve afname van zijn produkten verplicht; dat het derhalve gewenst is dergelijke overeenkomsten van de generieke vrijstelling uit te sluiten; dat ten behoeve van kleine en middelgrote ondernemingen echter bepaalde uitzonderingen op deze regel kunnen worden toegestaan;
11. Overwegende dat de generieke vrijstelling zelf afhankelijk moet worden gesteld van bepaalde voorwaarden, opdat de toegang van derde ondernemingen tot de verschillende distributiestadia gewaarborgd blijft; dat met het oog daarop voorwerp en duur van de exclusieve afnameplicht moeten worden afgebakend; dat het redelijk voorkomt in beginsel voor een algemene uitzondering van het kartelverbod alleen exclusieve afnameovereenkomsten in aanmerking te laten komen, die één produkt of assortiment van produkten betreffen en die voor een looptijd van niet meer dan vijf jaar worden gesloten;
12. Overwegende dat voor bierleverings- en tankstationcontracten afwijkende regels moeten worden opgenomen, waarin met de bijzondere kenmerken van de betrokken markten rekening wordt gehouden;
13. Overwegende dat deze contracten in het algemeen worden gekenmerkt door het feit dat enerzijds de leverancier aan de wederverkoper bijzondere economische of financiële voordelen toekent, doordat hij hem niet-terugvorderbare betalingen doet, tegen gunstige voorwaarden een lening verstrekt of bezorgt, een stuk grond of bedrijfslokalen voor een drankgelegenheid of tankstation in gebruik geeft, technische installaties of andere inrichtingsobjecten ter beschikking stelt of ten gunste van de wederverkoper andere investeringen doet en dat anderzijds de wederverkoper jegens de leverancier een exclusieve, langdurige afnamebinding aangaat, waaraan meestal een concurrentieverbod verbonden is;
14. Overwegende dat bierleverings- en tankstationcontracten evenals de overige in deze verordening geregelde exclusieve afnameovereenkomsten gewoonlijk tot een merkbare verbetering van de distributie van de produkten leiden, die de verbruikers in billijke mate ten goede komt;
15. Overwegende dat door de economische en financiële voordelen die de leverancier de wederverkoper toekent, de inrichting, de modernisering, het onderhoud en de bedrijfsvoering van drankgelegenheden en tankstations aanzienlijk worden vergemakkelijkt; dat de wederverkoper door de verplichting tot exclusieve afname en het hem opgelegde concurrentieverbod ertoe wordt bewogen zich met alle hem ten dienste staande middelen voor de afzet van de contractprodukten in te zetten; dat dergelijke overeenkomsten tot een voor langere tijd bedoelde samenwerking tussen de contractpartijen leiden, die hen in staat stelt de kwaliteit van de contractprodukten en de door de wederverkoper te verlenen afzetprestaties en klantenservice te verbeteren of te waarborgen; dat zij voor de afzet een lange-termijnplanning vooraf en daarmee een rendabeler organisatie van produktie en distributie mogelijk maken; dat betrokkenen onder de druk van de concurrentie tussen produkten van verschillende merken ertoe worden aangezet het aantal en de aard van drankgelegenheden en tankstations voortdurend aan de wensen van hun cliëntèle aan te passen;
16. Overwegende dat de bovenbeschreven verbeteringen de gebruikers met name ten goede komen doordat hun bevoorrading met produkten van bevredigende kwaliteit wordt gewaarborgd, waarbij zij tussen produkten van verschillende fabrikanten kunnen kiezen;
17. Overwegende dat de voordelen die bierleverings- en tankstationcontracten met zich meebrengen op een andere wijze niet in dezelfde mate en met de-

zelfde zekerheid kunnen worden verkregen; dat de exclusieve afnameplicht van de wederverkoper en het hem opgelegde concurrentieverbod wezenlijke bestanddelen van deze contracten zijn en derhalve over het algemeen noodzakelijk zijn om de genoemde voordelen te verkrijgen; dat deze vaststelling echter alleen geldt zolang de genoemde verplichtingen van de wederverkoper in het geval van het bierleveringscontract beperkt blijven tot de door de leverancier aangeboden soorten bier en andere dranken en in het geval van het tankstationcontract tot brandstoffen voor motorvoertuigen en andere uit aardolie verkregen brandstoffen; dat een exclusieve afnameplicht voor smeermiddelen en aanverwante aardolieproducten alleen kan worden toegelaten onder voorwaarde dat de leverancier de wederverkoper speciale technische installaties voor het verrichten van doorsmeerdiensten ter beschikking stelt of het inrichten daarvan financiert; dat deze plicht beperkt moet blijven tot producten die bestemd zijn om in het tankstation gebruikt te worden;

18. Overwegende dat het, ten einde de economische vrijheid van de wederverkoper te waarborgen en de toegang van andere leveranciers tot het detailhandelsstadium open te houden, noodzakelijk is naast het voorwerp ook de duur van de exclusieve afnameplicht af te bakenen; dat het gewenst voorkomt drankleveranciers de keuze te laten tussen een exclusieve afnameovereenkomst van middellange duur inzake een drankenassortiment en een exclusieve afnameovereenkomst van lange duur inzake bier; dat voor drankgelegenheden welke de leverancier aan de wederverkoper in pacht heeft gegeven, een bijzondere regeling moet worden getroffen; dat de wederverkoper in dat geval het recht moet hebben andere dranken, behalve bier, die krachtens de overeenkomst worden geleverd of die van hetzelfde soort zijn, doch een ander merk dragen, bij derden te betrekken op bepaalde in deze verordening omschreven voorwaarden; dat voor tankstationcontracten, met uitzondering van de tussen de leverancier en de wederverkoper gesloten pachtovereenkomsten, een eenvormige maximum looptijd moet worden vastgesteld, waarin met het langdurige karakter van de contractuele relaties tussen betrokkenen rekening wordt gehouden;

19. Overwegende dat het met het oogmerk van deze verordening niet in strijd is, wanneer Lid-Staten door voorschriften of administratieve maatregelen voor de exclusieve afnameplicht van de wederverkoper in tankstationcontracten dezelfde maximum looptijd vaststellen als deze verordening, maar de geoorloofde contractduur staffelen naar de omvang van de prestaties van de leverancier, of algemeen een kortere dan de volgens deze verordening toelaatbare looptijd voor de contracten voorschrijven omdat in de verordening in zoverre slechts voor het sluiten van tankstationcontracten

een maximum looptijd is vastgesteld; dat de toepassing en het geldend maken van de bedoelde voorschriften en maatregelen van nationaal recht derhalve met de bepalingen van deze verordening verenigbaar moeten worden geacht;

20. Overwegende dat de in deze verordening opgenomen beperkingen en voorwaarden een daadwerkelijke mededinging op de betrokken markten kunnen waarborgen; dat de door de generieke vrijstelling gedekte overeenkomsten de betrokken ondernemingen bijgevolg in de regel geen mogelijkheden geven om voor een wezenlijk deel van de betrokken producten de mededinging uit te schakelen;

21. Overwegende dat de Commissie, indien in bepaalde gevallen overeenkomsten of onderling afgestemde gedragingen die onder deze verordening vallen, desalniettemin met de voorwaarden van artikel 85, lid 3, van het Verdrag onverenigbare gevolgen hebben, de betrokken ondernemingen aan de generieke vrijstelling kan onttrekken;

22. Overwegende dat overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen die aan de voorwaarden van deze verordening voldoen, niet behoeven te worden aangemeld; dat het de ondernemingen echter vrij blijft staan in individuele gevallen van ernstige twijfel een verklaring van de Commissie inzake de verenigbaarheid van hun afspraken met deze verordening te verlangen;

23. Overwegende dat deze verordening de toepasselijkheid van Verordening (EEG) nr. 3604/82 van de Commissie van 23 december 1982 betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op groepen specialisatieovereenkomsten⁽¹⁾ onverlet laat; dat zij ook de toepassing van artikel 86 van het Verdrag niet uitsluit,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

TITEL I

Algemene voorschriften

Artikel 1

Artikel 85, lid 1, van het Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, van het Verdrag onder de in de artikelen 2 tot en met 5 van deze verordening genoemde voorwaarden buiten toepassing verklaard voor overeenkomsten waarbij slechts twee ondernemingen partij zijn en waarbij de ene contractpartij, de wederverkoper, zich jegens de andere contractpartij, de leverancier, verbindt bepaalde in de overeenkomst genoemde producten voor wederverkoop slechts bij de leverancier, bij een met hem verbonden onderne-

⁽¹⁾ PB nr. L 376 van 31. 12. 1982, blz. 33.

ming of bij een andere onderneming waaraan hij de verdeling van zijn produkten heeft toevertrouwd, te betrekken.

Artikel 2

1. De leverancier mogen geen andere concurrentiebeperkingen worden opgelegd dan de verplichting niet zelf in het hoofdafzetgebied en in de distributiefase van de wederverkoper contractprodukten of daarmee concurrerende produkten te verhandelen.

2. De wederverkoper mogen, behalve de in artikel 1 genoemde verplichting, geen andere concurrentiebeperkingen worden opgelegd dan de verplichting geen met de contractprodukten concurrerende produkten te vervaardigen of te verhandelen.

3. Voor toepassing van artikel 1 vormen geen beletsel de verplichtingen van de wederverkoper:

- a) volledige warenassortimenten af te nemen;
- b) minimum hoeveelheden af te nemen van de produkten ten aanzien waarvan de exclusieve afnameplicht is overeengekomen;
- c) de contractprodukten te verkopen onder het merk of de aanbiedingsvorm die de leverancier voorschrijft;
- d) verkoopbevorderende maatregelen te nemen, met name:
 - reclame te maken,
 - een verkoopapparaat of een opslagplaats te onderhouden,
 - klantenservice en garantie te verlenen,
 - van vakkundig of technisch geschoold personeel gebruik te maken.

Artikel 3

Artikel 1 is niet van toepassing, wanneer:

- a) fabrikanten van gelijke of door de gebruiker op grond van hun eigenschappen, hun prijs en hun gebruik als gelijksoortig beschouwde produkten met betrekking tot die produkten onderling wederkerige exclusieve afnameovereenkomsten aangaan;
- b) fabrikanten van gelijke of voor de gebruiker op grond van hun eigenschappen, hun prijs en hun gebruik als gelijksoortig beschouwde produkten met betrekking tot die produkten onderling niet-wederkerige exclusieve afnameovereenkomsten aangaan, behoudens indien althans één van de contractpartijen een totale jaaromzet van ten hoogste 100 miljoen Ecu behaalt;

c) een exclusieve afnameplicht wordt overeengekomen met betrekking tot meer dan één soort produkten die noch naar hun aard noch volgens de handelsgebruiken met elkaar verband houden;

d) de overeenkomst voor onbepaalde duur of voor een periode van meer dan vijf jaar wordt gesloten.

Artikel 4

1. Het in artikel 3, sub a) en b), bepaalde is tevens van toepassing wanneer de aldaar aangeduide produkten door een met de contracterende onderneming verbonden onderneming worden vervaardigd.

2. Verbonden ondernemingen zijn:

- a) ondernemingen waarbij een der contracterende ondernemingen rechtstreeks of onrechtstreeks
 - meer dan de helft van het kapitaal of het bedrijfsvermogen bezit, of
 - over meer dan de helft van de stemmen beschikt, of
 - meer dan de helft van de leden van de raad van toezicht of van het bestuur of van de krachtens de wet met de vertegenwoordiging van de onderneming belaste organen kan benoemen, of
 - het recht heeft het bedrijf van de onderneming te leiden;
- b) ondernemingen die bij een contracterende onderneming rechtstreeks of onrechtstreeks over de sub a) genoemde rechten of beïnvloedingsmogelijkheden beschikken;
- c) de ondernemingen ten opzichte waarvan een der sub b) genoemde ondernemingen rechtstreeks of onrechtstreeks over de sub a) genoemde rechten of beïnvloedingsmogelijkheden beschikt.

3. Ondernemingen ten opzichte waarvan de contracterende ondernemingen of de daarmee verbonden ondernemingen gezamenlijk over de in lid 2, sub a), genoemde rechten of beïnvloedingsmogelijkheden beschikken, worden geacht met elk der contracterende ondernemingen verbonden te zijn.

Artikel 5

1. Voor de toepassing van artikel 3, sub b), is de Ecu de rekeneenheid als omschreven voor het opstellen van de begroting van de Gemeenschap overeenkomstig de artikelen 207 en 209 van het Verdrag.

2. Artikel 1 blijft van toepassing wanneer de in artikel 3, sub b), bedoelde totale jaaromzet binnen twee opeenvolgende boekjaren met niet meer dan 10 % wordt overschreden.

3. Voor de berekening van de totale jaaromzet in de zin van artikel 3, sub b), moeten met betrekking tot alle produkten en diensten de omzetten, exclusief

belastingen en andere heffingen, worden opgeteld die de contracterende onderneming en de met haar verbonden ondernemingen in het laatste boekjaar hebben behaald. Daarbij worden transacties tussen de contracterende onderneming en de daarmee verbonden ondernemingen, alsmede die tussen de verbonden ondernemingen, niet medegeteld.

TITEL II

Speciale voorschriften betreffende bierleveringscontracten

Artikel 6

1. Artikel 85, lid 1, van het Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, van het Verdrag onder de in de artikelen 7 tot en met 9 van deze verordening genoemde voorwaarden buiten toepassing verklaard voor overeenkomsten waarbij slechts twee ondernemingen partij zijn en waarbij de ene contractpartij, de wederverkoper, zich als tegenprestatie voor de toekenning van bijzondere economische of financiële voordelen jegens de andere contractpartij, de leverancier, verbindt, bepaalde bieren of bepaalde bieren en bepaalde andere dranken, die in de overeenkomst worden genoemd, met het oog op de wederverkoop in een door de overeenkomst aangeduide drankgelegenheid slechts bij de leverancier, bij een met hem verbonden onderneming of bij een andere onderneming te betrekken waaraan hij de verdeling van zijn produkten heeft toevertrouwd.

2. De in lid 1 bedoelde verklaring geldt ook, wanneer de wederverkoper exclusieve afnameverplichtingen van de in lid 1 bedoelde aard ten gunste van de leverancier via een derde partij, die zelf géén leverancier is, worden opgelegd.

Artikel 7

1. De wederverkoper mogen, behalve de in artikel 6 genoemde verplichting, geen andere concurrentiebeperkingen worden opgelegd dan de verplichting:

- a) door derde ondernemingen aangeboden bieren en andere dranken die van hetzelfde soort zijn als de op grond van de overeenkomst geleverde bieren of andere dranken, in de door de overeenkomst aangeduide drankgelegenheid niet te verhandelen;
- b) door derde ondernemingen geleverde bieren die tot een andere soort behoren dan de op grond van de overeenkomst geleverde bieren, in de door de overeenkomst aangeduide drankgelegenheid slechts in flessen, blikken of in andere vormen van kleine verpakking te verhandelen, tenzij de verkoop van deze bieren uit het vat gebruikelijk dan wel door een voldoende vraag van de verbruikers gerechtvaardigd is;
- c) om voor door derde ondernemingen geleverde produkten binnen en buiten de door de overeenkomst aangeduide drankgelegenheid slechts re-

clame te maken in een omvang die overeenkomt met het aandeel van die produkten in de totale omzet van de drankgelegenheid.

2. Als tot verschillende soorten behorende bieren en andere dranken van dezelfde aard worden beschouwd bieren en andere dranken die zich naar samenstelling, uiterlijk of smaak duidelijk van elkaar onderscheiden.

Artikel 8

1. Artikel 6 is niet van toepassing, wanneer:

- a) de leverancier of een met hem verbonden onderneming de wederverkoper exclusieve afnameverplichtingen oplegt voor andere produkten dan dranken of voor diensten;
- b) de leverancier de vrijheid van de wederverkoper beperkt produkten aangaande welke volgens het bepaalde in deze titel noch een exclusieve afnameplicht noch een concurrentieverbod mogen worden overeengekomen, of diensten bij een onderneming zijner keuze te betrekken;
- c) de overeenkomst voor onbepaalde tijd of voor een periode van meer dan vijf jaar wordt gesloten, voor zover de exclusieve afnameplicht betrekking heeft op bepaalde bieren en bepaalde andere dranken;
- d) de overeenkomst voor onbepaalde tijd of voor een periode van meer dan tien jaar wordt gesloten, voor zover de exclusieve afnameplicht slechts betrekking heeft op bepaalde bieren;
- e) de leverancier aan de wederverkoper de verplichting oplegt zijn rechtsopvolger de exclusieve afnameplicht te doen overnemen voor een langere periode dan waartoe de wederverkoper zelf aan de leverancier gebonden is.

2. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een drankgelegenheid die de leverancier aan de wederverkoper heeft overgedragen op grond van een huur- of pachtovereenkomst of in het kader van een andere juridische of feitelijke gebruiksrelatie, zijn tevens de volgende bepalingen van toepassing:

- a) onverminderd het bepaalde in lid 1, sub c) en d), mogen de wederverkoper de in deze titel aangegeven exclusieve afnameverplichtingen en concurrentieverboden worden opgelegd voor de gehele periode gedurende welke hij de drankgelegenheid feitelijk exploiteert;
- b) de overeenkomst moet voor de wederverkoper het recht vastleggen
 - andere dranken dan bier die op grond van de overeenkomst geleverd worden, van derde ondernemingen te betrekken, wanneer laatstgenoemden de dranken tegen gunstiger voorwaarden aanbieden en de leverancier deze voorwaarden niet evenaart;

- andere dranken dan bier, die tot hetzelfde soort behoren als de op grond van de overeenkomst geleverde dranken doch van een ander merk zijn voorzien, van derde ondernemingen te betrekken, wanneer de leverancier deze dranken niet aanbiedt.

Artikel 9

Artikel 2, lid 1 en lid 3, artikel 3, sub a) en b), artikel 4 en artikel 5 zijn van overeenkomstige toepassing.

TITEL III

Speciale voorschriften betreffende tankstationcontracten

Artikel 10

Artikel 85, lid 1, van het Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, van het Verdrag onder de in de artikelen 11 tot en met 13 van deze verordening genoemde voorwaarden buiten toepassing verklaard voor overeenkomsten waarbij slechts twee ondernemingen partij zijn en waarbij de ene contractpartij, de wederverkoper, zich als tegenprestatie voor de toekenning van bijzondere economische of financiële voordelen jegens de andere contractpartij, de leverancier, verbindt, bepaalde, uit aardolie verkregen brandstoffen voor motorvoertuigen of bepaalde andere brandstoffen, die in de overeenkomst zijn genoemd, met het oog op de wederverkoop in een door de overeenkomst aangeduid tankstation slechts bij de leverancier, bij een met hem verbonden onderneming of bij een andere onderneming te betrekken, waaraan hij de verdeling van zijn produkten heeft toevertrouwd.

Artikel 11

De wederverkoper mogen, behalve de in artikel 10 genoemde verplichting, geen andere concurrentiebeperkingen worden opgelegd dan de verplichting:

- a) door derde ondernemingen aangeboden brandstoffen voor motorvoertuigen en andere brandstoffen in het in de overeenkomst aangeduide tankstation niet te verhandelen;
- b) door derde ondernemingen geleverde smeermiddelen en aanverwante aardolieprodukten niet te gebruiken in het in de overeenkomst aangeduide tankstation wanneer de leverancier of een met hem verbonden onderneming een olieerversingsinstallatie of enige andere inrichting voor het doorsmeren van motorvoertuigen aan de wederverkoper ter beschikking heeft gesteld of heeft gefinancierd;
- c) om voor door derde ondernemingen geleverde produkten binnen en buiten het in de overeenkomst aangeduide tankstation slechts reclame te maken in een omvang die overeenkomt met het

aandeel van die produkten in de totale omzet van het tankstation;

- d) installaties voor de opslag of het tanken van aardolieprodukten die het eigendom zijn van de leverancier of van een met hem verbonden onderneming, dan wel door de leverancier of door een met hem verbonden onderneming zijn gefinancierd, slechts door de leverancier of door een door hem aangeduide onderneming te laten beheren.

Artikel 12

1. Artikel 10 is niet van toepassing, wanneer:

- a) de leverancier of een met hem verbonden onderneming de wederverkoper exclusieve afnameverplichtingen oplegt voor andere produkten dan brandstoffen voor motorvoertuigen en andere brandstoffen of voor diensten, tenzij het gaat om de in artikel 11, sub b), c) en d), genoemde verplichtingen;
- b) de leverancier de vrijheid van de wederverkoper beperkt om produkten of diensten aangaande welke volgens het bepaalde in deze titel noch een exclusieve afnameplicht, noch concurrentieverboden mogen worden overeengekomen, bij een onderneming zijner keuze te betrekken;
- c) de overeenkomst voor onbepaalde tijd of voor een periode van meer dan tien jaar wordt gesloten;
- d) de leverancier aan de wederverkoper de verplichting oplegt zijn rechtsopvolger de exclusieve afnameplicht te doen overnemen voor een langere periode dan waartoe de wederverkoper zelf aan de leverancier gebonden is.

2. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een tankstation dat de leverancier aan de wederverkoper heeft overgedragen op grond van een huur- of pachtovereenkomst of in het kader van een andere juridische of feitelijke gebruiksrelatie, mogen de wederverkoper, niettegenstaande lid 1, sub c), de in deze titel aangegeven exclusieve afnameverplichtingen en concurrentieverboden worden opgelegd voor de gehele periode gedurende welke hij het tankstation feitelijk exploiteert.

Artikel 13

Artikel 2, lid 1 en lid 3, artikel 3, sub a) en b), artikel 4 en artikel 5 zijn van overeenkomstige toepassing.

TITEL IV

Diverse voorschriften

Artikel 14

Overeenkomstig artikel 7 van Verordening nr. 19/65/EEG, kan de Commissie de krachtens de onderhavige verordening geldende vrijstelling intrekken, indien zij vaststelt dat in een individueel geval een overeen-

komst die op grond van deze verordening is vrijgesteld desalniettemin bepaalde gevolgen heeft die onverenigbaar zijn met de voorwaarden van artikel 85, lid 3, van het Verdrag, en met name wanneer:

- a) de contractprodukten op een wezenlijk deel van de gemeenschappelijke markt niet in daadwerkelijke mededinging staan met gelijke of door de gebruiker op grond van hun eigenschappen, hun prijs en hun gebruik als gelijksoortig beschouwde produkten;
- b) aan andere leveranciers de toegang tot de verschillende fasen van de distributie op een wezenlijk deel van de gemeenschappelijke markt in aanzienlijke mate wordt belemmerd;
- c) de leverancier zonder zakelijk gerechtvaardigde reden:
 1. bepaalde categorieën wederverkopers die de contractprodukten niet bij andere leveranciers tegen billijke voorwaarden kunnen betrekken, van levering uitsluit of jegens hen verschillende prijzen hanteert of verkoopvoorwaarden oplegt;
 2. ten aanzien van wederverkopers die aan de exclusieve afnameplicht gebonden zijn, prijzen of verkoopvoorwaarden toepast die ongunstiger zijn dan die welke hij toepast ten aanzien van andere wederverkopers die tot dezelfde distributiefase behoren.

Artikel 15

1. In de periode van 1 juli 1983 tot en met 31 december 1986 geldt het verbod van artikel 85, lid 1, van het Verdrag niet voor overeenkomsten van de in artikel 1 bedoelde categorie die op 1 juli 1983 reeds van kracht zijn of tussen 1 juli 1983 en 31 december 1983 in werking treden en die voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling overeenkomstig Verordening nr. 67/67/EEG ⁽¹⁾.
2. In de periode van 1 juli 1983 tot en met 31 december 1988 geldt het verbod van artikel 85, lid 1, van het Verdrag niet voor overeenkomsten van de categorieën bedoeld in de artikelen 6 en 10 van deze verordening die op 1 juli 1983 reeds van kracht zijn

of tussen 1 juli 1983 en 31 december 1983 in werking treden en die voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling overeenkomstig Verordening nr. 67/67/EEG.

3. Voor overeenkomsten van de categorieën bedoeld in de artikelen 6 en 10 die op 1 juli 1983 reeds van kracht zijn en die aflopen na 31 december 1988, geldt het verbod van artikel 85, lid 1, van het Verdrag niet in de periode van 1 januari 1989 tot het aflopen van de overeenkomst, ten laatste echter tot het einde van de geldigheidsduur van deze verordening, voor zover de leverancier vóór 1 januari 1989 de wederverkoper ontslaat van alle verplichtingen, die volgens de titels II en III een vrijstelling in de weg staan.

Artikel 16

Deze verordening is niet van toepassing op overeenkomsten waarbij de leverancier zich jegens de wederverkoper verplicht bepaalde produkten voor wederverkoop in de gehele gemeenschappelijke markt of binnen een afgebakend gebied daarvan slechts aan hem te leveren, en de wederverkoper zich jegens de leverancier verbindt die produkten slechts van deze te betrekken.

Artikel 17

Deze verordening is niet van toepassing, wanneer de contractpartijen of daarmee verbonden ondernemingen voor wederverkoop van produkten in eenzelfde drankgelegenheid of tankstation, onderling zowel overeenkomsten in de zin van titel I als overeenkomsten in de zin van titel II of titel III sluiten.

Artikel 18

De bepalingen van deze verordening zijn van overeenkomstige toepassing op onderling afgestemde feitelijke gedragingen die van dezelfde aard zijn als de in artikel 1, artikel 6 en artikel 10 bedoelde overeenkomsten.

Artikel 19

Deze verordening treedt in werking op 1 juli 1983.

Zij blijft van toepassing tot en met 31 december 1997.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat.

Gedaan te Brussel, 22 juni 1983.

Voor de Commissie
Frans ANDRIESEN
Lid van de Commissie

⁽¹⁾ PB nr. 57 van 25. 3. 1967, blz. 849/67.